

Lausunto saaristoliikenteen kuljetusmaksuja koskevista asetuksista / Utlåtande om förordningar gällande transportavgifter i skärgården

1809/00.04.01/2016

KH § 380

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 13.12.2016

Valmistelija / Beredare: kunnanjohtaja / kommundirektör Mikael Grannas, mikael.grannas(at)sipoo.fi, mikael.grannas(at)sibbo.fi

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää Sipoon kunnalta lausuntoa, LVM/2009/03/2016, valtioneuvoston luonnoksesta asetukseksi saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden kohtuullisista maksuista sekä valtioneuvoston luonnoksesta asetukseksi saaristoliikenteen tukemiseksi myönnettävistä avustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Uusi asetus sekä muutettu asetus olisivat todennäköisesti voimassa 1.4.2017–31.12.2018. Uusi asetus koskee noin 500:aa vakinaista saaristoasukasta Suomenlahdella ja Saaristomerellä.

Saariston yhteysalusliikenne on joko valtion kokonaisuudessaan hankkimaa tai valtion tukemaa siten, että valtio antaa tukea kilpailuttamalla hankitun yhteysalusliikenteen hoitoon. Valtion suoraan hankkimat yhteysalusliikenteen palvelut ovat tällä hetkellä käyttäjille maksuttomia. Tukea saavilla reiteillä muilta kuin saariston vakinaisilta asukkailta peritään maksu.

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen kohtuullisista maksuista on saariston kehityksen edistämisen (saaristolaki) nojalla annettava uusi asetus. Valtion hankkima maksuton liikennepalvelu saaristossa estää muita kuljetuspalveluiden tuottajia pääsemästä markkinoille ja heikentää mahdollisuuksia kehittää markkinaehtoisia liikennepalveluja alueella. Asetusehdotuksessa ehdotetaan, että valtion hankkimista liikenne- ja kuljetuspalveluista voidaan periä jatkossa saaristolain tarkoittama kohtuullinen maksu. Luonnoksen mukaan peritään jatkossa kaikilta valtion hankkiman saaristoliikenteen matkustajilta kohtuullinen korvaus, joka enintään vastaa alueella käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua julkisen liikenteen maksua vastaava tai muuta siihen verrattavissa olevaa kohtuullista maksua. Muutosasetuksessa ehdotetaan, että saaristossa vakinaisesti asuvat maksavat muiden matkustajien tavoin maksuja yksityisten elinkeinonharjoittajien ylläpitämällä saaristoreiteillä.

Lausunto tulee toimittaa Liikenne- ja viestintäministeriöön viimeistään 16.12.2016.

Kommunikationsministeriet ber, LVM/2009/03/2016, om Sibbo

kommuns utlåtande gällande utkastet till statsrådets förordning om skäliga avgifter för trafik- och transportservice i skärgården och om utkastet till statsrådets förordning om ändring av 3 § i statsrådets förordning om understöd som beviljas för stödjande av skärgårdstrafiken.

Den nya förordningen och den ändrade förordningen skulle vara i kraft från sannolikt 1.4.2017 till 31.12.2018. Den nya förordningen berör ungefär 500 bofasta skärgårdsbor i Finska viken och Skärgårdshavet.

Förbindelsefartygstrafiken i skärgården upphandlas antingen i sin helhet av staten eller så att staten beviljar stöd för att driva den förbindelsefartygstrafik som upphandlats genom konkurrensutsättning. De förbindelsefartygstrafiktjänster som staten upphandlar direkt är för närvarande avgiftsfria för användarna. På de rutter som får stöd betalar användarna en avgift, ifall de inte är fast bosatta i skärgården.

Den föreslagna statsrådsförordningen om skäliga avgifter för trafik- och transportservice i skärgården är en ny förordning som utfärdas med stöd av lagen om främjande av skärgårdens utveckling (skärgårdslagen). Avgiftsfri trafikservice i skärgården, som staten upphandlar, hindrar andra producenter av transportservice att vinna inträde på marknaden och försämrar möjligheterna att utveckla trafikservice på marknadsvillkor i området. I förslaget till förordning föreslås att i fortsättningen kan en sådan skälig avgift som avses i skärgårdslagen tas ut för trafik- och transportservice som staten upphandlar. Enligt utkastet ska det i fortsättningen av alla passagerare i den skärgårdstrafik som staten upphandlar tas ut en skälig avgift som högst motsvarar avgiften i kollektivtrafik som står till buds i området eller en annan därmed jämförbar skälig avgift. I ändringsförordningen föreslås att även de som är bofasta i skärgården, i likhet med alla andra passagerare, ska betala avgifter på de skärgårdsrutter där trafiken upprätthålls av enskilda näringsidkare.

Utlåtandet bör vara kommunikationsministeriet tillhanda senast 16.12.2016.

Liitteet / Bilagor

Liite 1/380. § KH: Liikenne- ja viestintäministeriön muistio "Valtioneuvoston asetus saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen kohtuullisista maksuista"

Bilaga 2/§ 380 KST: Kommunikationsministeriets promemoria "Statsrådets förordning om skäliga avgifter för trafik- och transportservice i skärgården"

Liite / Bilaga 3/§ 380 KH / KST: Sipoon saaristovaltuuskunnan lausunto 28.11.2016 / Sibbo skärgårdsdelegations utlåtande

28.11.2016

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus antaa seuraavan lausunnon saaristoliikenteen kuljetusmaksuja koskevista asetuksista:

Sipoon kunta vastustaa valtioneuvoston saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen kohtuullisista maksuista koskevan asetuksen sisältöä. Suomessa on painotettu, että koko maa tulee pitää asutettuna. Maksujen käyttöönotto kaikessa saariston yhteysalusliikenteessä sotii tätä periaatetta vastaan.

Asetusta perustellaan sillä, että se sisältyisi hallituksen digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristöä koskevaan kärkihankkeeseen, jossa tavoitteena on suotuisan toimintaympäristön luominen digitaalisille palveluille ja uusille liiketoimintamalleille. Osa tästä on liikenne palveluna -konseptin laajan käyttöönoton hyväksyminen edistämään datapohjaisten palvelujen syntymistä, aktivoimaan nykyiset yritykset kehittämään uusia innovatiivisia palveluja kansalaisille ja kansainvälisille markkinoille sekä houkuttelemaan uusia- start up -yrityksiä liikennesektorille. Sipoon kunta katsoo, että tämä konsepti voisi toimia maaliikenteessä mutta että sitä tuskin voidaan toteuttaa laajassa saaristossamme.

Saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981, jäljempänä saaristolaki) 5 §:ssä säädetään saariston liikenne- ja kuljetuspalveluista. Pykälän 1. momentin mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakinaisella väestöllä on käytettävissään asumisen, toimeentulon ja välttämättömän asioinnin kannalta tarpeelliset liikenne- ja kuljetuspalvelut, sekä siitä, että nämä palvelut ovat mahdollisimman joustavat ja ilmaiset tai hinnaltaan kohtuulliset. Saaristolaisissa säädetään siten siitä, mikä on perustuslain tarkoittama maksujen suuruuden yleinen peruste.

Uusi asetus koskee noin 500:aa vakinaista saaristoasukasta Suomenlahdella ja Saaristomerellä. Asetusmuutos koskee noin 80:tä Sipoon saariston vakinaista asukasta. Vuonna 2016 yhteysalusliikenteen matkustajamäärän arvioidaan olevan noin 200 000 henkilöä. Suomessa asui vuonna 2009 noin 8 700 henkilöä sisämaassa ja saaristossa saarilla, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä. On kohtuutonta periä vakinaiselta saaristoväeltä maksuja mm. työ- ja opiskelumatkoista ja muista asiointimatkoista, esimerkiksi kauppaan tai lääkäriin. Saariston olot eroavat merkittävästi sisämaan saariston oloista.

Ei voi väittää, että ehdotettuun asetukseen sisältyvät paljousalennukset hyödyntäisivät erityisesti vakinaisia asukkaita siksi, että ne mahdollistavat säännöllisen liikkumisen edullisempaan hintaan. Nykyisin matkat ovat maksuttomia vakinaiselle saaristoväelle. Valtio laistaa velvollisuudestaan, koska koko maa on

asuttu, huomauttamalla asetuksessa, että saaristokunnat voivat myöntää avustusta vakinaisille asukkaille. Valtionosuuksien saaristolaisa ei kata niitä kustannuksia, joita kunnilla on palvelujen ja infran ylläpitämisestä harvaan asutussa saaristossa.

Liikenne- ja kuljetusmaksujen käyttöönotto kaikelle liikenteelle koettelee joitakin kansalaisia kohtuuttoman paljon. Ei ole hyväksyttävää, että valtio perii saaristoväeltä sellaisia maksuja, jotka vaikuttavat siihen, mihin ihmiset asettuvat asumaan ja minkälaisia elinkeinoja heidän on mahdollista harjoittaa. Myös nämä asukkaat maksavat valtiolle veroja samoin ehdoin kuin kaikki muut.

Argumentti, jonka mukaan nykyinen järjestelmä estää kilpailua saaristonliikenteessä, on harhaanjohtava. Tilausliikenne koskee ainoastaan kesäkuukausia, jolloin on tarvetta monenlaisille reiteille ja liikenneaikatauluille. Muut saaristoyrittäjät ovat riippuvaisia vuoden ympäri tarjottavasta liikennepalvelusta saaristolain periaatteiden mukaisesti. Maksujen käyttöönotto vähentäisi yritystoimintaa saaristossa siksi, että maksut vaikuttavat kielteisesti yksittäisen saaristoyrittäjän mahdollisuuksiin harjoittaa elinkeinoaan.

Sipoon kunta katsoo, ettei ole riittäviä perusteita käyttää Saaristomeren ja Suomenlahden vakinaista saaristoväestöä liikenne- ja kuljetuspalvelumaksujen käyttöönoton kokeilukohteena.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen avger följande utlåtande om förordningarna gällande transportavgifter i skärgårdstrafiken:

Sibbo kommun motsätter sig innehållet gällande stadsrådets förordning om skärliga avgifter för trafik- och transportservice i skärgården. I Finland har det betonats att hela landet skall hållas befolkat. Införandet av avgifter på all förbindelsebåtstrafik i skärgården strider mot denna princip.

Förordningen motiveras med att det skulle ingå i regeringens spetsprojekt gällande tillväxtmiljö för digital affärsverksamhet, där målet är att skapa en gynnsam omvärld för digitala tjänster och för nya affärsmodeller. En del av detta är ett omfattande införande av konceptet trafik som service, vars syfte är att främja uppkomsten av databaserade tjänster, uppmuntrar företagen att utveckla nya innovativa tjänster för medborgarna och den internationella marknaden samt lockar nya uppstarts företag till trafiksektorn. Sibbo kommun anser att detta koncept kunde fungera i landbaserad trafik, men det kommer knappast att kunna förverkligas i vår vidsträckta skärgård.

I 5 § i lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981, nedan skärgårdslagen) föreskrivs om trafik- och transportservice i

skärgården. Enligt 1 mom. bör staten försöka sörja för att skärgårdens bofasta befolkning till sitt förfogande har en med hänsyn till boendeförhållandena, utkomstbetingelserna och skötseln av nödvändiga angelägenheter erforderlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt samt avgiftsfri eller prismässigt skälig. I skärgårdslagen föreskrivs alltså vad som är den i grundlagen avsedda allmänna grunden för storleken av avgifter.

Den nya förordningen berör ungefär 500 bofasta skärgårdsbor i Finska viken och Skärgårdshavet. Den ändrade förordningen berör ungefär 80 bofasta skärgårdsbor i Sibbo skärgård. Totala antalet passagerare i förbindelsefartygstrafiken uppskattas till cirka 200 000 personer år 2016. Totalt bodde år 2009 cirka 8 700 personer i Finland på öar som saknar fast vägförbindelse såväl i Insjöfinland som i skärgården. Det är oskäligt att påföra den fast bosatta skärgårdsbefolkningen avgifter för bland annat resor till arbete och studier och andra resor för att sköta ärenden, till exempel till butiken eller läkaren. Omständigheterna i skärgården skiljer sig markant från de som råder i Insjöfinland.

Det är oskäligt att i förslaget till förordning påstå att de mängdrabatter som ingår i den föreslagna förordningen gynnar särskilt de bofasta, eftersom de möjliggör regelbundna resor till förmånligare pris. I dag är resorna avgiftsfria för den fast bosatta skärgårdsbefolkningen. Staten flyr sitt ansvar för att hela landet är bebott med att i förordningen påpeka att skärgårdskommunerna kan bevilja sina fast bosatta invånare understöd. Skärgårdstillägget i statsandelarna täcker inte de kostnader som kommunerna har för upprätthållande av service och infra i den glesbebyggda skärgården.

Införandet av avgifter för all trafik- och transportservice drabbar en del av medborgarna oskäligt hårt. Det är inte acceptabelt att staten uppstår avgifter av skärgårdsbefolkningen – avgifter som kommer att inverka på var folk bosätter sig och hurdana näringar de har möjlighet att bedriva. Även dessa invånare betalar skatt till staten på samma villkor som alla andra.

Argumentet att nuvarande system hindrar konkurrensen i skärgårdstrafiken är vilseledande. Chartertrafiken gäller endast sommarmånaderna och då råder behov av diverse rutter och trafikeringstider. De övriga skärgårdsföretagarna är beroende av den trafikservice som erbjuds idag året runt utgående från skärgårdslagens principer. Införandet av avgifter kommer sålunda att minska företagandet i skärgården, emedan avgifterna inverkar negativt på den enskilda skärgårdsföretagarens möjligheter att idka sitt näringsliv.

Sibbo kommun anser att det inte finns tillräckliga motiveringar för att använda den fast bosatta skärgårdsbefolkningen i Skärgårdshavet

och Finska viken som ett försöksobjekt för att införa avgifter för trafik- och transportservice.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Beslut

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag.

Pöytäkirja nähtävänä 20.12.2016

Otteen oikeaksi todistaa

Sipoossa 15.12.2016

Peter Stenvall
Pöytäkirjanpitäjä